

Uluslararası Politika Teorilerinden Postyapısalcı Kuram Çerçevesinde Daegu Camii Karşıtı Gösterilerin Değerlendirilmesi

Süleyman ELİK*

Öz

Uzun süren saha çalışmasına dayanan bu araştırma Güney Kore'nin dördüncü metro-pol şehri olan Daegu'de gerçekleşen İslam karşıtı gösterilerin Postyapısalcı bir bakış açısı ile incelenmesinden oluşmaktadır. Kyungpook Ulusal Üniversitesi öğrencilerinin inşa etmeye çalıştığı Daegu Camii, ülkede İslam karşıtlığı besleyecek bir mekanizmanın üretilmesiyle sonuçlanmıştır. Presbiteryen Kilisesi önderliğinde oluşturulan 'Daegu Camii Karşıtları Topluluğu (DCKT)'nin, İslam karşıtlığını toplumsal alana yayma ve toplum nezdinde İslam karşıtlığını normalleştirme çabasında olduğu anlaşılmıştır. Ülkede yaşayan iki yüz bin yabancı Müslümanın mesele karşısında sessizliği, yasal statülerinin ve İslam'ı temsil edecek çatı kuruluşlarının yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Bahsi geçen kilise kaynaklı topluluk, baskın bir güç olarak ülke siyasetinde hareket kabiliyeti kazanmıştır. Müslüman kimliğinin şeytanlaştırılması çabaları, sadece medya üzerinden yürütülmemekte aynı zamanda sistematik bir şekilde gösteriler yaptırılarak konu gündemde tutulmaktadır. Ağırlıklı nüfus Hristiyanlardan oluşmadığı halde DCKT, sanki Güney Kore Hristiyan ülkesi imiş gibi hareket ederek, öğrenciler nezdinde İslam'ın kutsallarına ve Müslüman kimliğine karşı topyekûn bir saldırı yapma imkânı bulmuştur. Kore Cumhuriyeti, uluslararası insan hakları sözleşmelerine imza atmış olmasına rağmen iç hukukunda temel insan hakkı olan ibadet özgürlüğünü ihlal eden DCKT karşı sessiz kalmak suretiyle ülkede nefret söyleminin artmasına kapı aralamaktadır. Uluslararası ilişkilerde Postyapısalcılık kuramı, üç ana kavram üzerinden Daegu Camii karşıtı göstericiler ile bağ kurar. Bunlar; dış politika ile kimlik arasında, bilgi ve güç arasında, temsil ve yorum arasında oluşan bakış açılarıdır. Postyapısalcı anlayışa göre siyaset dışı gibi görünen DCKT güvenikleştirme ve İslam karşıtlığını normalleştirme çabaları, çalışmada Postyapısalcı yaklaşıma uygulama imkânı sağlamıştır. Çalışmanın birinci kısmında Postyapısalcı teorinin felsefi kökenleri ve uluslararası uygulaması denenecektir. Daegu Camii gösterileri ise İslam karşıtlığını esas alarak detaylı bir analize tabi tutulmaktadır.

Anahtar Kelimeler

İslam karşıtlığı, Daegu Camii, çok kültürlülük, güvenikleştirme, Azınlık Müslümanları

* Doç. Dr., eliksuleyman@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1517-0697

Evaluating of Anti-Daegu Mosques Demonstrations in the Framework of Poststructuralism in International Political Theory

Abstract

The research is concluded as a result of a long-term fieldwork and analytical investigation in the framework of Poststructuralism on the issue of anti-Islamic demonstrations in Daegu where is the fourth metropolitan city of South Korea. The Daegu Mosque, is in the surrounding area of the Kyungpook National University, builds by the university students. The attempt of university students resulted in the production of anti-Muslim mechanism that would encourages anti-Islamism in the country. It is understood that the 'Daegu Mosque Opponents Community (DMOC)', which was formed under the leadership of the Presbyterian Church, is trying to spread anti-Islamism to the social sphere in the South Korea. Their efforts are aim at normalizing anti-Islamism in the public sphere on the increasing number of foreign Muslims. The silence of the two hundred thousand foreign Muslims living in the country in the face of the issue stems from the inadequacy of their legal residence status and the lack of umbrella organizations to represent Islam in the country. The church-based anti-Islamic community has caught a momentum to act as a dominant social force in the country's internal politics. Their effort is not only to demonize the Muslim identity but is also carried out anti-Islamic sentiment through the media outlet. They achieve to maintain foreign Muslim as an internal security threat by organizing systematic demonstrations in the surrounding of Mosques construction sides. Although the population is not predominantly made up of Christians, the DMOC has found the opportunity to launch an all-out attack on the sanctities of Islam and Muslim identity in the public sphere by acting as if South Korea is a Christian country. Despite being a signatory to international human rights conventions and declarations, Republic of Korean government become silence against the increasing number of hate-speech of anti-Mosque demonstrators. Poststructuralism theory in international relations connects with the DMOC through three main concepts. These are; the perspectives formed between foreign policy and identity, between knowledge and power, and between representation and interpretation. The efforts of the DMOC, which seems to have a political agenda according to the Poststructuralist understanding, to normalize the securitizes the issues of Mosques buildings and normalizes anti-Islamism, which provide an opportunity to apply the Poststructuralist approach in this research. In the first section, the research seeks to investigate philosophical foundation of the post-structuralist theory and its adaptation to the theory of international relations. The author provides deep analytical information about Daegu Mosque demonstration in the framework of anti-Islamism.

Keywords

Anti-Islamism, Daegu Mosque, multiculturalism, securitization, Minority Muslims

Giriş

Uluslararası İlişkilerde Postyapısalcılık yaklaşımı bir metodolojik araştırma yöntemi sunmaktan ziyade olay analizlerinde açıklayıcı ve eleştirel bir bakış açısı sunmaktadır. Postyapısalcı yaklaşım, yapısalcı felsefenin ileriye sürmüş olduğu empirik metotlara karşı metin okumalarını yapı sökümüne tabi tutarak güç ve söylem analizi arasındaki ilişkileri açıklar. Çalışmanın birinci kısmında Uluslararası İlişkilerde Postyapısalcılığın felsefi kökenleri ve uluslararası ilişkilere uyarlanması ele alınmıştır. Çalışmanın ikinci kısmında ise Güney Kore’de İslam karşıtlığının Postyapısalcı yaklaşım tarafından nasıl uygulandığı gösterilmiştir. Çalışmanın ana gövdesini oluşturan üçüncü kısımda ise Daegu Camii karşıtı gösterilerin bir anatomisi sunulmuştur. Bu kısımda Daegu Camii karşıtı göstericiler ile Daegu Camii Öğrenci Topluluğu (DCÖT) arasındaki gerilimler, olay analizi çerçevesinde ele alınmıştır. Daegu Camii Karşıtı Topluluk (DCKT), daha çok yapısalcı anlayış bağlamında; Daegu Camii Öğrenci Topluluğu (DCÖT) ise edilgen bir aktör olarak Postyapısalcılık bağlamında değerlendirilmiştir. Çalışmada Daegu Camii gösterilerinin sosyal tabanının olmadığı olay analizlerinde açıklanmış; İslam karşıtlığını kurum-sallaştırma ve normalleştirme çabalarına karşı ciddi bir toplumsal sessiz muhalefetin olduğu gösterilmiştir.

Uluslararası İlişkilerde Post-yapısalcılık Yaklaşımı

Güney Kore’deki İslam karşıtlığının üretiminde, diğer Batı ülkelerinde olduğu gibi yapısalcı kuramın uygulamada olduğu görülmektedir. Uluslararası sistemin sosyolojik boyutunu açıklayan dil felsefecileri; Ferdinand de Saussure (2016) ve Louis Hjelvelslev (1961); kültür felsefesi Roland Barthes (2013); Antropoloji felsefesi, Clause. Levi Strauss (1962), sosyoloji alanında; Talcott Parson (1966) ve Niklas Luhmann (1996) ve Neo-Marxist yaklaşımlar; Louis Althusser (1979) ve Immanuel Wallerstein (1996) deneyselcilik ve tarih üretimi konusunda modernist anlayışa dayanan bir yapı söylemi oluşturmuştur. Bu anlayışlar Uluslararası İlişkilere toplumsal güvenlik başlığı altında beş güvenlik sektöründen (askeri, politik, toplumsal, ekonomik ve çevresel güvenlik) biri olarak girmiştir. 1950’lilere kadar ülkede Hristiyanlık %5’in altında olmasına rağmen, geçen 70 yılda %20 bandına ulaşmıştır (Yoon, 2024). Ülkede sanattan ticarete, siyasetten eğitime kadar her alanda etkili olan küresel Hristiyanlık anlayışı, Kore ulusal kimliğini zayıflatmıştır. Ülkede halen 28,500 Amerikan askeri varlığı ve 285,000 Amerikalının yaşadığı düşünülürse, Güney Kore’nin küresel sermaye ağları ile olan ilişkisi daha net anlaşılacaktır

(Lee, 2024). Kore Anayasasında ve 1953 Washington Deklarasyonuna göre, ABD'nin Güney Kore'ye 600,000 asker gönderme yetkisi anayasa da garanti altına almıştır (Clark, 2023). Buna göre Kore Cumhuriyeti'nin güvenliğinin ABD tekeline bırakıldığı anlaşılmaktadır. Birçok Amerikan üssünün bulunduğu Güney Kore'de ABD silahlı kuvvetlerinin personel giriş ve çıkış bilgilerini Kore İç İşleri bakanlığına bilgi verme zorunluluğu bulunmamaktadır. Pratik alanda Güney Kore, K-kültür emperyalizmi Batı tarzı bir faaliyet olarak görülebilir. K- Kültür ihracı politikaları küresel alanda Kore Cumhuriyetini bir cazibe merkezi haline getirmiştir. Diğer taraftan İslam ülkeleri ve zayıf ülkeleri hedef alan Koreli misyonerler aynı şekilde Batı'nın uç-kol faaliyeti olarak etkin bir rol üstlenmişlerdir. Neticede Güney Kore, ABD'den sonra dünyanın ikinci misyoner ordusuna sahip ülkesi olarak karşımıza çıkmıştır. Güney Kore'de kümelenen yapısalcı siyasal erk ve ekonomik güç odakları, ülke içinde İslam karşıtı politikaların doğmasına imkân sağlamaktadır. ABD özelinde Batılı güçlerin fiziksel ve entelektüel varlıkları İslam karşıtlığı meselesine yapısalcı nedenler üzerinden bakmayı zorunlu kılmıştır. Çalışmada, Postyapısalcı yaklaşım kullanılarak, üretilen söz konusu yapısalcı söyleme eleştirel bir bakış açısı getirilmeye çalışılacaktır.

Richard Ashley ve David Campbell ile Postyapısalcı anlayış Uluslararası İlişkiler disiplininin gündemine Pozitivizm ve Post-pozitivizm tartışmasıyla girmiştir. Postyapısalcılık ile Postmodernizm her ne kadar aynı düzlemde değerlendirilse de ileri düzey okumalarda iki kavram arasındaki temel farklılıklar görülebilir. Yapısalcılığı savunan felsefeciler, normlar, değerler ve toplumsal kabulleri açıklayan üst kavramlar üretmişlerdir. Buna karşın Postyapısalcılar, siyaset dışı gibi görünen bu çabalara şüpheyle yaklaşarak yapısalcıların çabalarını siyasi söylemin bir aracı olarak tanımlamışlardır. Bu bağlamda eleştirel teorinin önemli isimlerinden Robert Cox'ın (1981) ifade ettiği gibi yapısalcıların söylemleri güç politikalarının "gönüllü rıza" ilişkisinin inşasında kullanıldığı görülür. Buna göre her üretilen teori aslında belli bir elit grubun çıkarımı öncelemek amacıyla yazılmıştır.

Yapısalcı anlayışa karşı çıkan filozoflar arasında Francois Lyotard (1984), Michel Foucault (2002), Jacques Derrida (2002) , Jean Baudrillard (1995) gibi filozoflar önde gelir. Fransız kökenli bu filozofların siyaseti de sosyal faaliyet alanı olarak görmeleri ve kimlik konusunda yeni yaklaşımlar ileri sürmeleri, yapısalcı anlayışa karşı eleştirel bir bakış imkânı sunmuştur. Her ne kadar bu felsefeciler, uluslararası ilişkilerden bahsetmeseler de üretmiş oldukları kavramlar ve tezler uluslararası ilişkilerde postyapısalcı yaklaşımlara ışık tutmuştur.

Postyapısalcılar, Foucault'dan hareketle "bilgi-güç (iktidar)" arasındaki ilişkiyi, birbirini etkileyen bir döngü olarak görür; Friedrich Nietzsche'den (2023) hareketle bilginin zaman ve mekâna bağlı olduğunu iddia ederler. Nietzsche'ye göre "tek bir tarihi doğru yoktur; birden çok doğru vardır". Tarih durmadan devam eden ve egemenlik oyunlarını belirleyen bir çalışma alanıdır.

Nietzsche, doğruluk için yapılan yargılamalar için herhangi bir nesnel standart bulunmadığını savunur. Postyapısalcılar, Derrida'dan (2002) hareketle yapısalcıların üretmiş olduğu metinleri yapı sökülmesine tabi tutarak eleştirel bir bakış açısı sunarlar. Teori yapma kaygısı gütmeyenler ve meta-teorik açıklamaların bir tuzak olduğunu düşünürler. Lyotart'tan (1984) hareketle bilimsel tarih ve üst yapı anlatısını reddederler. Deleuze (1995) okumalarında öne çıkan husus ise insanın toplumsal bir varlık olarak görülmesidir. Toplumdan gelen dayatmalara karşı çıkılır. Onlara 'göre herkesin doğrusu kendisine doğrudur'. Bunun neticesinde doğruluk ve gerçeklik algısı yok edilmiştir. Ayrıca Postyapısalcılık, yapay aleme kapı aralamıştır. İnsanlar yapay alemde yeni ilgi alanları ve yaşam tarzlarına yönelebilirler. Postyapısalcılar, sadece metin çözümlemesi yapılması gerektiğini değil aynı zamanda tiyatro ve müze gibi alanların da yapı sökülmesine tabi tutulması gerektiğini savunurlar. Egemen devletin siyasi ya da toplumsal hayata dahil edilmesinin tek bir yolu olmadığı görüşüne karşı, bu talebi normatif bir bağlılık olarak görürler. Devlete öncelik veren liberaller ve realistlere karşı, şiddetin oynadığı rolün devletin kendi kökeninden ve dönüşümünden daha önemli olduğunu iddia ederler. Postyapısalcılar 'kategorileştirmeye' de karşı bir duruş sergilerler. Söylem ve gerçekliğe, metin analizine ve olayların kendisine odaklanırlar. Objektiflik ve kategoriye ayırma işlemlerine şüphe ile yaklaşılır.

Postyapısalcı felsefenin uluslararası ilişkilere aktarılması pozitivism-post pozitivism tartışmasıyla olmuştur. Yapısalcı filozofların güçlü determinist anlayışa sahip olması ve tarihselciliğe yaslanmaları, postyapısalcı anlayışın doğmasına neden olmuştur. Tarih duyarlılığı, siyaseti sosyal bir faaliyet alanı olarak görmeleri ve kimlik konusunda yeni yaklaşımlar Postyapısalcıların yoğunlaştıkları konular arasında yer almaktadır. Kültür konusu da postyapısalcıların anahtar kavramları arasında başta gelmektedir. Postyapısalcılar, basit tasnifi reddederken metin analizine ve olayların iç sürecine odaklanırlar. Objektif ve kategorileştirme işlemlerine şüpheyle yaklaşılır. Postyapısalcılar bir taraftan dış politika ile kimlik arasında bir bağ olduğunu düşünürken; diğer taraftan bilgi ve güç arasında bir ilişki olduğuna da inanırlar. Demokrasi ve düzen konularında temsil ve yorumlamanın belirleyici olduğunu düşünürler. Postyapısalcı felsefenin Uluslararası İlişkiler disiplinine taşınması sonucunda; 'Yorumsal Teori', 'Yapı-Yapan Teorisi', 'Söylem Teorisi', 'Kimlik Teorisi' gibi teoriler üretilmiştir.

Richard Ashley (1994) "Neorealizmin Zayıflığı ve Onun Eleştirisi" adlı makalesinde Kenneth N. Waltz'ın (1979) Uluslararası Siyaset Teorisi adlı başyapıtında ele aldığı yapısalcı yaklaşımını eleştiriye tabi tutar. Ashley (1988) diğer çalışması olan "Bağımsızlığın Birleşimi" de ise Derrida'nın çift okumasını kullanarak Uluslararası İlişkiler teorisine yeni bir kapı aralar. Buna paralel olarak David Campbell (1998) "Güvenliği Yazmak" adlı çalışmasında güvenlikleştirme yaklaşımının, ABD'nin Irak ve Bosna operasyonlarında uygulamış olduğu yapısalcı söyleme dikkat çeker. Ona göre güvenlik ve dış politika arasındaki

bağ devlet kimliğinin inşasıyla mümkün olmuştur. İkinci olarak Campbell (1993), radikal bağımlılık ve uluslararası ahlakın olasılığı üzerinde durmuş ve “İlkesiz Siyaset” adlı çalışmasında ABD’nin Irak’ı işgalinin ahlaki olmadığını iddia etmiştir. Campbell’e göre siyasi kuruluşlar, yeniden yapılandırılmalıdır. Campbell bunu ulusal yeniden yapılanma olarak tanımlamıştır. R. B. J. Walker (1992) ise Siyaset Teorisi Olarak “İç/Dış Uluslararası İlişkiler” adlı çalışmasında, devletin iç ve dış cephesinden modern devletin doğduğunu savunmuştur. Walker’ın (1992) çalışmalarında girdi ve çıktı konuları ön plana çıkar. Bu da siyaset biliminde, kültür ve siyasetin sınırlarını belirlemektedir.

Kültür konusunun postyapısalcılığın ana konularından biri olduğu dikkate alındığında; bu anlayışın devlet merkezli yaklaşımlara karşı bir duruş olduğu anlaşılacaktır. Der Drain ve Shapiro (1989) ise eleştirel teori olarak ‘şarlatanlığı’ ele alırlar. Her iki düşünür “Uluslararası/Teklerarası İlişkiler” adlı çalışmalarında dünya siyasetini postmodern bir okumaya tabi tutmaktadırlar. Çalışmalarında sosyal bilim, görelilik, anlaşılmazlık gibi konuları ele almışlardır. Steve Smith (1996) ise “Uluslararası Teori: Pozitivizm ve Üstü” adlı çalışmasında yapısalcı anlayışa karşı bir duruş sergilemiştir. Diğer taraftan Postyapısalcı inşacılıkta soyut bilginin üretiminde müdahale olduğu ve siyasal üretimin söz konusu olduğu iddia edilir. Apolitik gibi görünen birçok şeyin altında siyasal bir müdahale söz konusu olduğunu iddia eder. Buda yaratılan dünyanın iddia edilenlerle aynı olmadığını gösterir. Guzzini (2013) gibi Postyapısalcı inşacılık teorisyenleri, “yapı- yapan” arasındaki döngüsel üretimi ve birbirini etkileyen bir ilişki sarmalı olduğunu düşünürler.

Kilise Odaklı İslam Karşıtlığını Kurumsallaştırma Çabalarına Karşı Postyapısalcı Açıklamalar

Güney Kore’de cami hüviyetinde inşa edilen dört adet cami bulunmaktadır. Bu camilerin başında 1976 yılında açılan Seul Merkez Camii, 1980 yılında açılan Busan al-Fatah Camii, 1981’de açılan Gyeongju Camii ve 1986’da açılan Jounju Ebubekir Sıddık camii gelir. Ülkede daha sonra yapılan camiler, genelde cami hüviyetinde olmayan apartman camiler şeklinde inşa edilmiştir. Bu tercihin en önemli sebebi, ülkede artan radikal İslam karşıtı Hristiyan toplulukların gösterileri ve baskıları olmuştur. Ayrıca ülkede artan ırkçı grupların kilise ile işbirliği yaparak gösteri yapmaları ve medya araçlarını etkin şekilde kullanmaları da sebepler arasında sayılabilir. Kilise kaynaklı İslam karşıtlığını bir söylem olarak üreten yapılar, ötekileştirmeden ziyade normalleştirme ve güvenikleştirme amacı güttüğü için, sorunu ele almada Postyapısalcılığın imkanları aranmıştır.

Kore’de İslam karşıtlığının tarihine bakıldığında, Incheon şehrinde Arap Müslüman göçmenler tarafından yapılan al-Huda Camii inşaatına karşı gerçekleştirilen gösterilerle başladığı bilinmektedir. Fakat cami ibadete açıldıktan sonra gösteriler durmuştur. Ancak Daegu Camii gösterileri daha öncekilerine nazaran farklılık arz etmektedir. Cami karşıtı gösteriler, İslam karşıtlığına

dönüştürülmüştür ve sistematik bir şekilde halk kitlelerinin gündeminde tutulmaktadır. Bunda uluslararası sistemde değişen düzenin etkisi görülür. Soğuk Savaş sonrası büyük güçler için görünmeyen düşman olarak İslam ilan edilmiş ve Doğu Asya ülkelerinde de bu anlayış kabul görmüştür. Bölgede Asya-tipi aydınların çıkar öncelikli tutumları nedeniyle, medeniyetler arası çatışma teorisi ön plana çıkartılmıştır. Huntington'ın (1993) "*Medeniyetlerin Çatışması*" teorisindeki, çatışmanın ulus-üstü dinler olan Hristiyanlık ve Müslümanlık arasında olacağına dair iddiası Uzak Güney Asya ülkelerinde Budizm ve İslam arasında bir çatışmaya evrilmiştir. İslam'a karşı "*ırksal asimilasyon*", katliam ve sürgün politikalarının, özellikle azınlık Müslümanlarının bulunduğu Arakan (Burma), Mora (Filipin) ve Patani (Tayland) Müslümanlarına karşı uygulandığı görülmüştür. 11 Eylül 2001 "*Teröre Karşı Küresel Savaş*" doktrini çerçevesinde Doğu Türkistan Müslümanlarına karşı da sadece etnik değil aynı zamanda kültürel soykırım politikaları izlenmiştir. Dolayısıyla Doğu Asya ülkelerinde bulunan Müslüman azınlığa karşı uygulanmış olan İslam karşıtlığı politikalarının, daha çok Bernard Lewis'in (1995) iddia ettiği "*Kültürel Çatışma*" Doktrini üzerinden yürütüldüğü görülmektedir. Buna karşın Güney Kore'de yürütülmekte olan İslam karşıtlığı siyaseti, Batı dünyasındaki gibi fabrikasyona, normalleştirme ve güvenikleştirme anlayışına dayanmaktadır.

Terörle eş anlamlı olarak kullanılan İslam, 11 Eylül 2001'de ABD'de bulunan Dünya Ticaret Merkezine ait İkiz Kulelere ve Pentagon'a yapılan saldırılar sonrası uluslararası toplum tarafından kabul görmüştür. Bu tarih, Koreli Müslümanların kaderlerinin belirlenmesinde de bir milat teşkil etmiştir. Dünyanın ikinci büyük misyoner ordusuna sahip olan Güney Kore kiliseleri, faaliyet alanlarını uluslararası düzeye taşımışlardır. Koreli misyoner kuruluşlar, Kore Hariciyesi başta olmak üzere Birleşmiş Milletler (BM) gibi birçok uluslararası kuruluşun koruması altında faaliyet yapma imkânı bulmuştur. Buna ilaveten çatışma bölgelerinde yardım faaliyetleri bahanesi ile kitleleri etkilemeye çalışan Koreli Misyonerler, savaş bölgesi olan Afganistan'da da faaliyetlerini artırmışlardır. Buna göre 19 Temmuz 2007'de Koreli 23 misyonerin (Samuel Presbiteryen Kilisesi mensubu) Afganistan'da Taliban tarafından kaçırılarak 40 gün boyunca rehin tutulması ve iki misyonerin katledilmesi, Güney Kore'de ulusal düzeyde bir infiale neden olmuştur (Kang, 2021). Benzer şekilde Koreli Misyoner Kim Sun-il'in Irak'ta Irak-Şam İslam Devleti (İŞİD) militanları tarafından tutuklanarak öldürülmesi, Kore'de yaşayan Müslümanlara karşı negatif bir tutum alınmasına neden olmuştur (Hong & Demick, 2004).

Batılı ülkeler tarafından Güney Kore'de İslam karşıtlığının yeni bir olgu olmadığı, aşağıda verilen örnek olaylarda görülecektir. Kore hükümeti tarafından Terörle Mücadele Kanunu'nun 2016'da yürürlüğe girmesi ile 100 yabancı uyruklu Müslüman göçmenin sınır dışı edilmesi, bu politikalarda bir sürekliliğin olduğunu göstermektedir. Bu uygulama, Müslüman azınlığı terörle ilişkilendirme ve Müslüman azınlıkları bir sorun olarak göstermeye yöneliktir. Gelişen bu hengamede birçok Müslüman terörle ilişkilendirildiği için, Kore asıllı

Müslümanlar camilere gelmemeyi tercih etmişlerdir. Bunun yerine ve daha çok kendi evlerine kapandıkları gözlemlenmiştir. Batının özellikle ABD'nin *Küresel Terörle Mücadele Doktrini* çerçevesinde İslam karşıtlığını normalleştirme siyaseti ve güvenlik öncelikli politikalar Müslüman azınlıkların bulunduğu bölgelerde ön plana çıkmıştır. Bu durum iki yıl süren pandemi sonrası da devam etmiştir.

Güney Kore'de kilise kaynaklı İslam karşıtlığı, daha çok cami karşıtı gösteriler şeklinde yürütülmüştür. Yukarıda da bahsedildiği gibi; Arap kökenli Müslümanın yaşadığı Incheon şehrinde Müslümanların yaptırmış olduğu "*al-Huda Camii*" inşaatı başladığında kilise destekli gösteriler yapılması; Özbekistanlı soydaşlarımızın başlatmış olduğu "*Mokpo al-Ihlas Camii*" inşaatının durdurulması ve Kore Müslüman Federasyonuna ait olan Kuzey Kore sınırındaki dağlık arazinin, piknik alanı olarak açılmasının önlenmesi gibi uygulamalar, Güney Kore'deki İslam karşıtlığının bariz örnekleri olarak sayılabilir. Kilisenin, Güney Kore gibi dinler konusunda tarafsız olan bir toplumda, Müslümanları terörle eş anlamlı olarak görmesi ve artan azınlık Müslüman nüfusunu Kore halkı için güvenlik tehdidi olarak sunması, İslam karşıtı bir söylem üretimi olarak değerlendirilebilir. Bu noktada Postyapısalcı eleştirel bakış açısı Kore Cumhuriyeti elitlerinin üst yapı/ sistemik güçlerle olan ilişkileri nedeniyle, kilise odaklı baskıcı elitlerin dayattığı İslam karşıtı bu söylemlere şüpheyle yaklaşılmasını sağlamakta, Güney Kore'de İslam karşıtlığına karşı eleştirel bir bakış açısı sunmaktadır. Ülkede Müslüman varlığını bir güvenlik sorunu haline getirip toplumsal alana yayma girişimi, Daegu Camii gösterileri üzerinden yürütülmüştür. Yukarıda bahsedildiği gibi toplumsal bir gerçekliği olmayan bir konu olduğu halde medya ve diğer iletişim araçlarıyla siyasallaştırılmıştır. Postyapısalcı anlayış ise bu girişimlere karşı açıklayıcı bir karşı duruş sergilemektedir.

Yaklaşık dört yıldan beri takip edilen Daegu Camii gösterilerinin üç sebepten dolayı izlenmesi gerekli görülmüştür. Bunlardan ilki Daegu Camii karşıtı gösterilerin sadece Güney Kore basınında değil aynı zamanda uluslararası basında da geniş yer almasıdır. İkincisi Güney Kore'de yabancı ülke temsilciliklerinin meseleyi gündeme taşımaları ve aralıklarla Daegu Camii Topluluğuna ziyarette bulunmalarıdır. Bu bağlamda Daegu Camii gösterileri nedeniyle, Amerikan, İngiliz ve Suudi Arabistan Büyükelçilikleri üst düzeyde ziyaret gerçekleştirmişlerdir. Ayrıca, T.C. Seul Büyükelçisi Murat Tamer de konuyla ilgili İngiliz Büyükelçisi Colin Crooks'un organize ettiği "*Cumartesi Çay Partisi*" davetine katılım sağlamıştır. Büyükelçi Crook'un meseleyi yakından takip etmesi, meselenin hassas olduğunu ve kullanılmaya müsait bir enstrüman olduğunu göstermektedir. Ayrıca T.C. Seul Büyükelçimiz, Aju Daily News'te vermiş olduğu mülakatta Koreli yetkililere hitap eden açıklamasında, "İslam karşıtlığının önlenmesi için gerekli tedbirleri almalarını" tavsiye etmiştir (Park, 2023). Üçüncüsü ise İslam'ı bir tehlike olarak gören kuruluşların Güney Kore'de İslam karşıtlığını kurumsal hale getirme ve toplum tabanına yayma çabalarıdır.

Çalışmaya birinci el kaynak sağlamak amacıyla alan çalışmaları ve mülakatlar yapılmıştır. Mülakatlar kar topu metodu ve doğal ortamlarda gerçekleştirilmiştir. İçerik analizinden ziyade mülakatların ve gözlemlerin içeriği yazının içine serpiştirilmiştir. Alan çalışmasını yürütmek üzere 23 Ekim 2023'te Daegu camilerine ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyaret kapsamında Kyungpook Ulusal Üniversitesi öğrencilerinin inşaat halindeki yarı metruk ibadethaneleri ziyaret edilmiştir. Bahsi geçen cami inşaatı, Güney Kore'de İslam karşıtlığını sembolize eden bir mesele haline geldiği için, konuyla ilgili gösteriler ve diplomatik pazarlıklar yakından takip edilmiştir. Ziyaret kapsamında söz konusu camide Cuma namazı ikame edildikten sonra, aynı şehirde bulunan Hz. Osman Camii'ne geçilmiştir. Caminin mülk sahibi olan topluluk lideri Nadir Han'la görüşülmüştür. Kendi malikanesinde sürdürülen görüşme altı saat sürmüştür. Altı kişilik bir iş adamı grubu ile yapılan oturumda, söz konusu cami ile diğer üç caminin de bu iş adamları topluluğunun mülkiyetinde olduğu ifade edilmiştir. Yapılan ziyaret neticesinde daha önce uzaktan takip edilen olayın bizzat aktörleri ile yapılan görüşmeler çalışmaya başka bir boyut katmıştır. Toplantı neticesinde, ne kadar misafirperver olsalar ve maddi imkanları çok yüksek olsa da söz konusu Peşton kökenli Pakistanlı işadamları grubunun teşkilat kurmada çok yetersiz oldukları anlaşılmıştır. Kendilerine kurumsallaşma yönünde sadece tavsiye değil teknik destek verilmesine rağmen, dışarıya oldukça kapalı oldukları görülmüştür. Dolayısıyla İslam karşıtı kiliseler için oldukça kullanışlı bir mekanizmanın mevcut olduğu ve topluluğun da bunun farkına varacak kapasitede olmadığı anlaşılmıştır (Elik, 2023).

Daegu Camii Gösterilerinin bir Anatomisi

Daegu şehri, Seul'den sonra Güney Kore'nin dördüncü büyük şehridir. Şehir içinde cami hüviyeti olmayan dört adet cami bulunmaktadır. Bu camiler, apartman tarzında yapılmış ve herhangi bir kubbesi ve minaresi bulunmamaktadır. Şehirde bulunan camilerden en etkili olanları, 2018'de açılan Kore Müslüman Federasyonuna ait olan Daegu Büyük Camii'dir. Bu caminin cemaati genel itibarıyla Endonezyalı Müslümanlardan teşekkül etmektedir. İkinci büyük cami ise Hz. Osman İslam Merkezi olarak açılan beş katlı büyük bir binadır. Cami komitesi, Pakistanlı Müslümanlardan oluşmaktadır. Komite Başkanı Nadir Han ile yapılan görüşmede, kendilerine ait dört caminin ülkenin güney tarafındaki şehirlerde hizmet verdiğini söylemiştir. Bahsi geçen Daegu Camii'nin de aynı şekilde bu topluluğa ait olduğu öğrenilmiştir. Altı kişilik heyet, sivil toplum örgütleri statüsünde ancak bir topluluk kurabilmiştir. Kurulan sivil yapılanma, vakıf ya da dernek statüsünde olmadığı için camilerine din görevlisi getirme imkânı bulunmamaktadır. Kore kanunlarına göre D-6 Misyoner Vizesi, ancak vakıf ya da dernek statüsünde olan kuruluşlara verilmektedir. Kendilerine sunulan teklifler arasında, teknik kurumsal desteğin yanında, bahsi geçen camilerin birlikte yönetilmesi de söz konusu olmuştur. Fakat işadamları topluluğu, Kore Müslüman Federasyonu ve diğer ülke temsilcilerinden gelen tekliflere sıcak yaklaşmamaktadır. Diğer taraftan, Daegu Camii

gösterilerinin devam etmesi nedeniyle, diğer üç cami resmi din görevlisi olmadan idare edilmektedir. Camilerin fonksiyonel olarak yönetilmesi için sürekli bir din görevlisinin istihdam edilmesi gerekirken, Pakistanlı işadamları grubunun bu konuda yetersiz kaldıkları görülmüştür (Elik, 2023). Meselenin çözümü konusunda, Kyungpook Ulusal Üniversitesinde doktora yapan Muaz Razaq ile yapılan görüşmede, cami inşaatı tamamlanmadan gerek yöneticiler gerekse de komşularla olan işbirliğine kapı aralanmasının mümkün olmadığı anlaşılmıştır. Üniversite öğrencilerinin ve ailelerinin dini ibadetlerini ifa edebilecekleri bir ibadethaneye ihtiyaçlarını olduğu açık olsa da söz konusu sorunun çözümü hususunda bahsi geçen işadamları topluluğunun temsil kabiliyetinin ve liderliğinin olmadığı görülmüştür (Elik, 2023).

Kyungpook Ulusal Üniversitesi, Güney Kore'nin Daegu şehrinde bulunan ve teknik alanlarda uzmanlaşmış olan bir devlet üniversitesidir. 2021 rakamlarına göre toplamda 27 bin öğrencisi bulunan üniversitede 2,295 uluslararası yabancı öğrenci bulunmaktadır. Bunlardan 317'si, Müslüman ülkelerden gelen (Pakistan, Bangladeş, Nijerya, Afganistan, Özbekistan, Hindistan, Endonezya, Mısır, Umman ve Ürdün) öğrencilerden oluşmaktadır. Üniversite içinde Müslüman öğrencilerin ibadet edebilecekleri herhangi bir yer tahsis edilmemiştir. Bundan dolayı öğrenciler kendi imkanları ile mahalle içinde bir mescit açmışlardır. "Darul Emaan Kyungpook Islamic Centre" topluluğunu kuran öğrenciler, tüm işlemlerini bu topluluk kuruluşu üzerinden gerçekleştirmektedirler. Öğrenciler, 2012 yılında, bir araya gelerek küçük bir yer kiradıklarını ve burada ibadetlerini ifa etmeye başladıklarını ifade etmişlerdir. Cami inşaatı için en önemli adım, 2014 yılında beş öğrencinin bir araya gelerek, kiralanan bahsi geçen evi satın alarak umumi bir mescide dönüştürmeleri olmuştur. Artan öğrenci sayısı ile birlikte, 2020 yılında sokak içindeki üç ev daha satın alınmış ve daha geniş bir ibadethane yapımı için 'Daegu Buk District Ofisi'nden gerekli izinler alınmıştır (Elik, 2023). Cami planı, toplantı odası ve topluluk salonlarından oluşacak şekilde iki katlı olarak tasarlanmıştır. Müslüman öğrencilerin sayıları ve yoğun olarak bulunduğu bu mahalledeki varlıkları her geçen artmış ve hane sayısı 80'e ulaşmıştır (Elik, 2023). Bu durumun çevre sakinlerini tedirgin etmeye başladığı iddia edilmiştir. Hâlbuki öğrencilerin bölgeye yönelmelerinin sebebi, ev kiralalarının öğrenci bütçesine uygun olması ve üniversitenin de yürüme mesafesinde bulunmasıdır. Fakat sokakta ikamet eden diğer beş hane ve kilise odaklı cami karşıtı kişilerin gösteri ve itirazları nedeniyle cami inşaatı 5 Temmuz 2021 yılında yerel belediye tarafından durdurulmuştur. Ancak yerel mahkeme, 19 Temmuz 2021 yılında daha önceki mahkeme kararını bozarak cami inşaatının yeniden başlamasına karar vermiştir. Öğrenci topluluğu üyelerinden Raja Faraz Aziz, yapılan görüşmede, yüklenici Koreli firmanın cami karşıtı kiliselerden nakit aldığı için cami inşaatını sürekli ertelediğini ifade etmiştir. Oluşan kanaate göre, cami inşaatında oluşan gecikmeler, Daegu Camii gösterilerinin ivme kazanmasına neden olmuştur. Bu olaylar, daha sonra sistematik hale gelerek Güney Kore'de

İslam karşıtlığının normalleştirilmesine doğru evrilmiştir. Haberlerin Al-Jazeera (Khalid, 2023) ve New York Times gazetelerinde yer alması, meseleyi uluslararası bir boyuta taşınmıştır. Medyanın Kore halkını yanlış yönlendirmesi nedeniyle, her hafta Daegu Camii gösterilerinin düzenli olarak yapıldığı gözlemlenmiştir. Buna göre aşağıda verilmiş olan *"Daegu Camii Karşıtları Topluluğu"* alt başlığı altında, İslam karşıtlığının toplumsal alt tabana yayılması ve normalleştirilmesi çabaları, Postyapısalcı anlayışa göre açıklanmaya çalışılacaktır.

Daegu Camii olayının yerinde çözümü için cami topluluğu üyelerinin yapmış oldukları girişimler ve teklifler dikkate alınmamıştır. Fakat meselenin siyasallaşması ve güvenikleştirilmesi Müslüman öğrenci topluluğunun hareket alanını kısıtlamaktadır. Yapılan görüşmede, Daegu Camii *"Darul Emaan Kyungpook Islamic Centre"* topluluğunun teklifleri beş maddede sunulmuştur. Muaz Razak ve Faraz Ali ile yapılan 20 Ekim 2023 tarihli görüşmede daha önce yerel belediye yetkililerine sundukları aşağıda verilen teklifler paylaşılmıştır. Fakat meselenin siyasallaşması nedeniyle belediye yetkilileri ve cami topluluğu ile yapılan görüşmelerden her hangi bir sonuç alınamamıştır (Elik, 2023).

Buna göre öğrenci topluluğunun teklifleri;

- a) Üniversiteye yakın ve yürüyüş mesafesinde bir yerin öğrencilere tahsis edilmesi;
- b) İnşaatın başka bir yere taşınmasından önce cami inşaatı karşıtlarının gösteri yapmamalarına dair şehir ve yerel yönetimden yazılı bir ifade evrakının alınması;
- c) Yeni yapılacak binanın cami hüviyetinde olmasının garanti altına alınması;
- d) Yapılacak caminin üniversite öğrencilerinin ihtiyaçlarını karşılayabilecek büyüklükte olması;
- e) Anlaşmanın şehir yönetimi ve yerel yönetimle birlikte sonuçlandırılması,

şeklinde yerel yetkililere sunulmuştur.

Öğrenci topluluğu ile yapılan görüşmede Daegu Camii inşaatının daha uygun bir yere taşınması hususunda işbirliğine açık oldukları ifade edilmiştir. Ayrıca görüşmede daha önce cami inşaatı konusunda komşuların herhangi bir rahatsızlığı olmadığı teyit edildikten sonra, üçüncü parti aktörlerin devreye girmesiyle komşuların tavrının değiştiği ifade edilmiştir. Cami etrafındaki mülk sahiplerinin, artan baskılar nedeniyle yanlış ve hasmane tutum içine girdikleri ifade edilmiştir. Basında çıkan haberlerin aksine, öğrenci topluluğu yukarıda sıraladıkları maddeleri hem Degü Büyükşehir Belediyesi hem de Bugu İlçe Belediyesi Ofisi yetkilerine sundukları halde konu hakkında herhangi bir olumlu yanıt alamadıklarını belirtmiştir. Görünen o ki, kiliselerin

siyasi baskıları nedeniyle öğrencilerin talepleri yöneticiler tarafından olumlu olarak yanıtlanmamıştır. Anlaşma koşullarına da bakıldığında Müslüman öğrenci topluluğunun üniversiteye yakın bir mesafede bir ibadethaneye ihtiyaç duydukları söylenebilir. Diğer taraftan cami inşaatının altı hanelik dar bir sokak içinde olması çevreye verdiği rahatsızlık da öğrenci topluluğunun çok dikkat ettiği bir husustur. Dolayısıyla cami inşaatının bitmemesi ve Koreli yetkililerin meselenin çözümüne yanaşmamaları Güney Kore’de İslam karşıtlığının yaygın hale gelmesine neden olmaktadır.

Daegu Camii Karşıtı Topluluğu ve İslam Karşıtlığının Yükselişi

Güney Kore’de toplumsal düzeyde bir İslam karşıtlığı söz konusu değildir. Ancak üçüncü dereceden aktörler, Daegu Camii’nin inşasını bahane ederek sistematik bir şekilde İslam karşıtlığını toplumsal alana yayma ya da normalleştirme çabası içindedir. İslam karşıtlığını toplumsal alana yaymak isteyenler bu uğraşlarında ciddi bir başarı göstermişlerdir. Göstericilerin kullandıkları yöntemlere bakıldığında Avrupa’dakilerden farklılık arz eder. Örneğin Kuran ayetlerinin yanlış yorumlarla pankartlara yazılması sıra dışı bir uygulamadır. Cami önünde domuz barbekü partisi yapılması ve kaynatılan domuz eti sununun cami önüne dökülmesi, Asya-tipi bir nefret kültürünü yansıtmaktadır. Özellikle cemaatin çok yoğun olduğu Cuma günleri Müslümanları aşağılayıcı ifadeler içeren pankartlarla gösterilerin yapılması, bu nefret söyleminin toplumda yer bulmasına neden olmaktadır. Göstericilerin Müslüman öğrenciler için kullandıkları; *“Bunlar öğrenci değil teröristtir”* ifadeleri, nefret suçu kapsamındadır. Ayrıca genelleyci ifadeleri kullanarak *“Müslümanlar teröristtir”* ifadeleri, yöneticilerin meseleye yapısalcı genellemeler üzerinden yaklaştığını göstermektedir. Geniş kapsamlı gösterilerde kullanılan; *“Müslüman öğrencilerin giyim tarzları ve görüntüleri kabul edilemez. Daegu İslamlaştırılmaz...”* *“Deahyon’da Taliban mı var? ...”* *“İslam’ın ülkeye adım atması önlenmelidir”* gibi ifadeler, ülkede yabancılar için bir korku ve güvensizlik ortamı yaratmaktadır.

Diğer taraftan cami karşıtı gösterilerin toplumsal bir temeli olmadığı, bilakis organize yapılar tarafından köpürtüldüğü aşağıda basın değerlendirmesi bölümünde genişçe yer verilmiştir. Cami karşıtı gruplar içinde en etkili rol oynayan kuruluşlardan birisi de *“Halkın Bağımsızlığı Hareketi”* üyeleridir. Söz konusu kuruluş, İslam karşıtlığını ifade eden pankartların kaldırılmasını, cami inşaatının durdurulması şartına bağlamaktadır. Ayrıca bu kuruluşun üyeleri, cami inşaatına yardım edenler hakkında soruşturma başlatılması için davalar açmış ve cami inşaatına karşı kendilerine göre topyekûn savaş ilan etmişlerdir. Cami karşıtı gruplardan diğer etkili bir yapı ise *“Göçmenlere Karşı Ulusal Hareket Komisyonu”* kuruluşudur. Bu grup, cami inşaatına karşı imza kampanyası başlatmıştır. Gösteri ve nefret ifade eden pankartları okul çevresine asmışlardır. Nefret ifade eden mesajlar arasında *“Taliban Daehyeon-Dong’da mı?”* ifadeleri bulunmaktadır. Ayrıca Kilise kuruluşunun yöneticisi, *“Kiliseler cami inşaatına karşı hayatlarını ortaya koyarak savaşmalıdır ve İslam’ın bu*

ülkeye ayak basmasına izin vermemelidirler...” açıklamasında bulunmuştur. Daehyeon-dong’da inşa edilen cami nedeniyle Hristiyan kiliselerinin baskı altına alındığını ifade eden pankartlarda Müslümanları karalama kampanyası yürüten kuruluşlardan biri de “*Daegu-Gyeongbuk CE Council CE*” bulunmaktadır. Cami karşıtlığını basın ve medyada örgütleyen diğer kuruluş ise “*Kore Kilise Basın Birliği*” bulunmaktadır. Bu kuruluş da, cami inşaatını başlatan öğrencilere “*Müslümanlar teröristlerdir...*” ifadesini kullanarak İslam karşıtlığını körüklemiştir. Aktif olarak kampanya yürüten ve cami karşıtlığı yapan ve Müslüman öğrencilerin isimlerini medyaya taşıyarak güvenliklerini tehlikeye atanlar arasında şahsi militarist kişiler de ciddi roller üstlenmişlerdir. Bunlardan biri de Kilise Enstitüsü yöneticisi Lee Man-Seok’tur. Söz konusu şahsın, İslam hakkında yüz kızartıcı ifadeler kullanarak İslam’ın aydınlığını karartmaya çalıştığı öğrenciler tarafından ifade edilmektedir. Kuran ayetlerini çarpıtarak sıradan insanları etkileme davranışları ise kilise odaklı uluslararası kurumlardan destek aldığına güvenmesinden kaynaklanmaktadır. Diğer cami karşıtı kişi ise Presbiteryen kilisesi papazlarından Kang Hak-Geun’un cami inşaatına karşı halkı ve kilise müdavimlerini örgütlemekten çekinmemesi de benzer bir güç odağı adına hareket ettiğini göstermektedir. İslam’ın kadın haklarını ihlal ettiğini ifade ederek Müslümanları şeytanlaştırmaya çalışan bu kuruluşlar ve Hristiyan din adamlarının bu çabaları postyapısalcı yaklaşım açısından İslam karşıtlığını normalleştirme çabası olarak yorumlanır. Ayrıca Müslümanların kimliklerine ve kutsallarına yönelik saldırılar, olmayan bir düşman yaratma ya da Müslümanları güvenlik tehdidi olarak gösterme çabası olarak yorumlanmaktadır.

Daegu Camii Karşıtı Gösterilerin Kore Basınında Yansımaları ve İslam Karşıtlığı Söyleminin Üretimi

Cami inşaatının başlamasından sonra ulusal ve uluslararası basını takip eden cami yönetiminin medya sorumlusu Muaz Razaq kendi adına açmış olduğu websitesi olan Daegu Camii Sorunu/ başlıklı haber portalında konuyla ilgili basın takibi yapmaktadır. Yaptığımız görüşmede Muaz Razaq (2023), gösterilerin organizesinde rol oynayan üçüncü parti aktörlerden bahsetmiştir. Diğer taraftan Daegu Camii gösterileri konusunda haberlerin yoğun bir kısmı Korea Times, Korea Herald ve Yonhap News Agency tarafından yapılmaktadır. Bu bölümde içerik analizi bu üç gazetede çıkan haberler esas alınarak yapılacaktır;

Korea Times gazetesinde, konuyla seri halinde yazılar yazan Lee Hyo-jin’nin yazılarına bakıldığında bir süreklilik ve derinlik olduğu görülmüştür. Lee Hyo-jin’in (Korea Times, Eylül 13, 2021 tarihli Daegu ’de “*Camii Yapımı Karşıtlığı Büyüyor*” başlıklı yazısı konuyla ilgili ulusal gazetede çıkan ilk makalelerden biridir. Yazar, özellikle cami inşaatını destekleyen sivil toplum örgütlerinin görüşlerini sayfasına taşımıştır. Ona göre cami inşaatı din özgürlüğü çerçevesinde değerlendirilmesi gereken bir husustur. Özellikle özgürlükçü bir sivil

toplum örgütü olan “Katılımcı Demokrasi için Halk Yardımlaşması” kuruluşunun görüşlerini sayfasına taşıması çok faydalı olmuştur. Lee Hyo-jin’in ikinci makalesi, “Daegu Camii Ayrımcılığı protestoları: İnsan Hakları Komisyonu” başlığı altında yazılmıştır. Lee, Kore Times’daki 1 Ekim 2021 tarihli makalesinde, cami yapımını destekleyen “Kore’nin Ulusal Hakları Komisyonu” adlı sivil toplum kuruluşuna bağlı yetkililerle yaptığı mülakatlara yer vermiştir. Adı geçen sivil toplum örgütü, cami inşaatının durdurulmasının “ayrımcılık” olduğunu ve Müslümanlara karşı bir “önyargıdan” kaynaklandığını ifade etmiştir. Yazar (Kore Times, Mayıs 3, 2022), “Daegu de Camii İnşaatı Mükavemeti Başlattı” başlıklı yazısında, öğrenci topluluğu ve cami yapımına karşı çıkan komşularıyla birebir mülakatlar yapmış ve tarafların karşıt görüşlerini yazısına taşımıştır. Cami gösterilerinin kısa bir sürecini de ele alan makale, tarafsızlığını korumaya çalışmıştır. Lee Hyo-Jin (Korea Times, Mayıs 5, 2022 tarihli “Kore hala Müslüman Yerleşimcileri ile Boşuşuyor” başlıklı yazısında Güney Kore’de ırkçılık ve İslam karşıtlığının artmasına dikkat çekmektedir. Profesör Hee So Lee ile mülakatından da alıntı yapan yazar, ülkede İslam karşıtlığının artmasının Batı medyası merkezli yanlış yönlendirmeden kaynaklandığını aktarmıştır. Lee’nin yazılarında kullandığı ayrımcılık ve ötekileştirme ifadelerinden, Postkolonyal bir anlayışı merkeze koyduğu anlaşılmaktadır. Fakat “Güney Kore’ toplumunun İslam’la ilgili herhangi bir tarihi sorunu olmadığına” dair iddiası yapısalcı dayatmaya karşı durduğunu göstermektedir. Bu yaklaşım tarzı ise Postyapısalcı yaklaşıma kapı aralamaktadır. Fakat uluslararası ilişkilerde postkolonyal yaklaşımlar Markizimden ilham alarak sömürgecilik sonrası üst-yapının yeni kurulan ulusal devletler üzerindeki etkisini eleştirel bir yaklaşımla ele alır. Deagu Camii gösterileri olayında ise bu durum söz konusu değildir.

Korea Times’in Daegu Camii hakkında yazan diğer bir yazarı ise Kwak Yeon-soo’dur. Yazarın (Korea Times, Mart 9, 2022) tarihli Akademisyenler Kore Müslümanlarının Daha İyi “Entegrasyonu Konusunda Çağrılar Yaptılar” başlıklı yazısında, “Sogang Euro-MENA Enstitüsü” nün görüşlerine yer vermiştir. Avrupa’da Müslümanların özgürlüklerini konu alan yazısı ile yazar, “Güney Kore’de Müslümanların haklarına daha fazla özen gösterilmesini” önermektedir. Shin Ji-hye (Korea Times, Ekim 04 2021), “İslamofobi Güney Kore de Ortaya Çıktı” başlıklı ve birebir mülakatlardan oluşan bir haber yayınlamıştır. Seul Merkez Camii çevresinde kitapçılık yapan Pakistanlı Munir Ahmet ile yapılan mülakata yer veren yazar, “Güney Kore toplumunun İslam’a karşı herhangi bir olumsuz tutumunun olmadığı ve Daegu Camii karşıtlarının Kore toplumunu temsil etmediği” şeklindeki ifadelerini yazısına taşımıştır. Aynı yazıda yazar, Seoul Ulusal Üniversitesi Profesörlerinden Seong Hae-young ile yapılan mülakata da yer vermiştir. Mülakatta, “Korelilerin din konusunda herhangi bir nefret eğilimi olmadığı ve dinlere karşı mesafeli oldukları” ifade edilmiştir. Ayrıca, “Güney Kore’nin çevrimiçi medyasında Batı kaynaklı görüşlerin baskın rol oynadığı, bunun da ülkede İslam karşıtlığını beslediği” ifade edilmiştir. Haberde,

“*Cheong Wa Dae*” gibi online medya yayınlarındaki “*Koreyi Koruyalım*” başlıklı haberler, İslam karşıtlığını besleyen örnekler olarak verilmiştir. Güney Kore’de İslam karşıtlığına dair herhangi bir toplumsal tabanın bulunmadığı, dolayısıyla tüm bu çabaların fabrikasyon olduğu da vurgulanmıştır. Diğer taraftan, İslam’ın temsilinde kurumsal eksiklikler olduğuna dikkat çeken Profesör Hee Soo Lee ile yapılan diğer bir mülakatta ise “*Güney Kore’de, Müslümanların geniş kültür ve birikimi hakkında bilgi alınabilecek herhangi bir kuruluş olmadığı, dolayısıyla Müslümanlar söz konusu olduğunda iki şeyin akla geldiği, bunların da “petrol” ve “terörizm olduğu” ifade edilmiştir.*

Kore Herald gazetesinde, 11 Kasım 2022 tarihli “*Daegu ‘de Cami Projesi Köylüleri Müslümanlara Karşı körüklüyor*” başlıklı haberde ise Pakistanlı öğrencilerle yapılan mülakatlara yer verilmiştir. Yazıda öğrencilerin “*Cami inşaatı başlayana kadar komşularla sürekli görüştükleri ve birbirlerine yiyecek ikramında buldukları*” zikredilmiştir. Fakat cami karşıtlarının devreye girmesiyle komşularla olan ilişkilerde negatif yönde bir değişiklik olduğu yazıya taşınmıştır (Korea Herald, Kasım 11, 2022). Benzer şekilde Song Jung-hyun’ın Korea Herald gazetesinde, 16 Aralık 2022 tarihinde çıkan “*Daegu Camii İnşaatı Karşıtı Yerleşimciler Domuz Barbeküsü gösterisi*” başlıklı yazısında cami karşıtı grupların organize ettiği domuz barbekü partisini gündemine taşınmıştır (Korea Herald, Aralık 16, 2022). İslam’da domuz etinin yasak olduğunu bilen cami karşıtı göstericiler, Ekim ayında cami sokağına kesik domuz başları koymalarının akabinde yeni bir protesto tarzı geliştirerek cami önünde üç kez domuz barbekü partisi düzenlemişlerdir. 15 Aralık 2022 tarihinde yapılan diğer gösteride ise yerel polis, herhangi bir kargaşa çıkmaması için güvenlik tedbirlerini artırmıştır. Lim Jae-seong, aynı haberi “*Cami Karşıtı Göstericiler Başka bir Domuz Festivalinde*” başlığı altında gündeme getirerek DCKT ’nun “*Et Partisi*” yapması sırasında iki gurup arasında çıkan arbedede öğrencilere 300,000 KRW (244 ABD doları) ceza kesildiğini bildirmiştir (Korea Herald, Ocak 31, 2023). Yerel Buk-gu Belediyesi’nin cami inşaatı için ayrı yer alma talebine karşı çıkan Cami Karşıtı Grup anlaşma yolunu tamamen tıkamıştır. Diğer taraftan cami mülkiyetini elinde tutan Nadir Han ve arkadaşları, mevcut emlağın satılarak yeni bir yer alımı için yukarıda bahsedilen şartların garanti altına alınmasını istemişler; fakat artan gösteriler, kent belediyesinin inisiyatif almasını engellemiştir. Youngnam Üniversitesi profesörlerinden Chung Yong-kyo, “*Meselenin çözümü için devletin daha aktif rol alması gerektiğini*” söylemiştir (Korea Herald, Ocak 31, 2023). Yukarıda bahsedilen olaylara ve söylemlere bakıldığında yapısalçı anlayışa dayanan bir güç gösterisi ön plana çıkmaktadır. Batıdaki İslam karşıtlığından farklı olarak, Asya-tipi İslam karşıtlığının sözlü ve görsel alanda daha yoğun bir şiddet kültürü barındırdığı görülmüştür. Daegu Camii gösterilerine karşı devletin sessiz kalması ise yapısalçı anlayışın ulusal siyasette baskın olduğunu göstermektedir.

Kore’de İngilizce ve Korece yayın yapan Yonhap News Agency’de ise konuyla ilgili iki önemli haber yayınlanmıştır. Kim Na-young’un “*Daegu Camii*

İnşaatının Dondurulması için İslam Topluluğunu Mahkemeye Başvurdular” başlıklı yazısında cami inşaatının durdurulması ile ilgili haberi gündeme taşımıştır (Yonhap News Agency, Nisan 22, 2022). Cami inşaatının yapımını destekleyen “Ulusal İnsan Hakları Komisyonu” adlı kuruluşun üyelerinin görüşlerini aktaran yazıda Müslüman öğrencilerin görüşlerine de yer verilmiştir. Yonhap News Agency’de (Nisan 18, 2023) çıkan “Yerleşimlerin Üç Ay Aradan Sonra Daegu Camii İnşaatı Tekrar Başlamıştır” başlıklı yazıda, Cami Karşıtı Topluluk üyelerinden alıntı ile “Cami inşaatı bitse de biz gösterilere devam edeceğiz” ifadeleri aktarılmıştır. Ayrıca yazıda, “Domuz başları buzdolabında bekliyor, gösteri için her zaman hazırız diyen “tehditkâr ifadelere” de yer verilmiştir. Yazar, cami inşaatının durmasının nedenini, yüklenici firmanın çalıştıracak işçi bulamaması olarak vermiştir. Gazetede çıkan diğer bir yazı ise Hwang Soo-Bin tarafından kaleme alınan “Bukgu Daegu Yerel Belediyesi İnşaat Yapım Kanunlarına Uymayan Cami Yapını Üstlenen İnşaat Firmasını Suçlayarak İnşaatı Durdurmuştur” başlıklı makaledir (Yonhap News Agency, Aralık 14, 2023). Makalede cami inşaatının durdurulmasının, yüklenici firmanın imar planına aykırı hareket etmesinden kaynaklandığı belirtilmiştir. Muaz Razaq (Elik, 2023) ile yapılan mülakatta, ana yüklenici firmanın üç yıl önce gösteriler nedeniyle anlaşmadan çekildiği ve inşaatın devamı için alt anlaşmalı bir şahısla görüşmelerin sürdürüldüğü belirtilmiştir. Yeni yüklenici firmanın ise sürekli fiyat artışına gittiği aktarılmıştır. Öğrenciler, cami karşıtlarını suçlayarak, yüklenici firma ile inşaatın yavaşlatılması için işbirliği yapıldığını, bundan dolayı da yüklenici firmayı değiştirmek istedikleri ifade edilmiştir. Bu kısımda göze çarpan en önemli husus ise temsili yetersizlik ve azınlık Müslümanlarının sorunlarını yüklenecek sivil kuruluşların olmamasıdır. Bu yetersizliği fırsat bilen DCKT, İslam karşıtlığını toplumsal alana taşıma fırsatı yakalamıştır. Meseleye destek veren diplomatik ziyaretler ise çözümünden ziyade sorunun gündemde tutulmasına yönelik olup yapısalcı gücü temsil etmektedir.

Ana akım medya dışında meseleyi gündemine taşıyan Se Eun Gong (NPR, Mayıs 24, 2023), “Güney Kore de Müslümanlar cami inşa etmek istiyorlar, komşular protesto ederek ikinci kez domuz partisi düzenliyorlar” başlıklı makalesinde, cami karşıtlarının Müslüman öğrencileri suçlayan pankartlardaki ifadelerini yazısına taşımıştır. Makalede pankartlarda geçen “Müslümanlar zalimce insanları öldürüyorlar ve başlarını kesiyorlar” ifadelerine yer vermiştir. Ayrıca ironik bir şekilde, “Tüm Müslümanlar terörist değildir, fakat tüm teröristler Müslümandır” gibi Müslümanların kimliklerini hedef alan ifadeleri yazısına taşımıştır. Sokak sakinleri ile de mülakatlar yapan yazar, “Dar sokakta ibadethane olamayacağı, cami inşaatına devam edilirse domuz kafalarının buzdolaplarında beklediği” şeklindeki tehditkâr ifadeleri makalesinde tekrarlamıştır. Ayrıca yazar, Müslüman öğrencilerin avukatlığını üstlenen Kim Ji-rim’in ifadesine dayanarak; “Domuz kafalarını cami önünden kaldırmak için herhangisi bir yasal dayanağın bulunmadığını, yerel emniyet birimlerinin de bundan

dolayı herhangi bir yaptırım yapacak durumda olmadıklarını” belirtmiştir. Fakat “Kore’nin Ulusal İnsan Hakları Komisyonu” yetkilileri, Müslümanların ibadet mekanlarının önüne domuz başı ve yağlarının dökülmesinin nefret suçu oluşturduğunu, göstericilere yaptıklarından dolayı tolerans gösterilememesi gerektiğini belirtmişlerdir. Yazar ayrıca KNU sosyoloji profesörlerinden Yi So-hoon ile yaptığı mülakatı sayfasına taşımış ve “Hükümetin ‘Uluslararası Tüm Irkçı Eylemlerin Önlenmesi Konvansiyonu’na göre ulusal kanunlarını yeniden düzenlemesi” gerektiğini ifade etmiştir.

Bu bölümde geçen ifadelerde ön plana çıkan, sıradan Müslümanları teröristlerle aynı gösterme çabasıdır. Diğer taraftan İslam’da yenmesi haram olan domuzun gösterilerde sembol olarak kullanılması, Müslüman kimliğine karşı kültürel bir şiddet olarak değerlendirilebilir. Postyapısalcı anlayışa göre her iki durum da Kore toplumunun genel karakterini yansıtmamaktadır. Kore toplumunun çoğunluğu daha çok pragmatist ve ideolojik yada dini yapılara karşı tarafsız bir tutum içindedir. Genel de kilise mensupları yada yerli Müslümanlar kendi çıkarlarına elverişli oluşumlara katılırlar. Buna karşın Daegu Camii gösterileri radikal kilise mensuplarının bir İslam karşıtlığı oluşturma çabası olarak değerlendirilebilir. Bu da şiddet yanlılarının bir tür nefret söylemi üretme çabası olarak değerlendirilebilir.

Sonuç ve Değerlendirme

Daegu Camii Karşıtı gösteriler başlamadan önce, Güney Kore’de İslam Karşıtı eylemler ve gösteriler münferit bir çizgide giderken, DCKT’nin başlatmış olduğu sistematik gösteriler ülkede yaşayan yaklaşık 200,000 göçmen azınlık Müslümanlarını tedirgin etmiştir. Kilise mensuplarının ve aşırı sağcı grupların meseleyi fırsat bilerek Müslümanlara karşı nefret söylemini ön plana çıkardıkları ve İslam karşıtlığını toplum tabanına yayma imkânı buldukları anlaşılmıştır. Güney Kore iç hukukunun uluslararası sözleşmelerle uyumlu olmamasından kaynaklanan hukuki boşluğun, ülkede İslam karşıtlığını ve nefret söylemlerini normalleştirme çabalarına zemin yarattığı görülmüştür. Bu durum, Kore’nin uluslararası imajını ve Müslüman ülkelerle ilişkilerini zedeleme potansiyeli barındırmaktadır. Dini vecibeleri yerine getirme koşullarının sağlanması temel bir insan hakkı iken, sözü edilen üniversitenin ve Daegu metropol yönetimi ve yerel belediyenin cami inşaatını durdurması tamamen hukuk dışı olarak tatbik edilmiştir. Bu durum, Daegu Camii hadisesinin güvenleştirmeye ve siyasallaştırma konusu yapılarak sadece yerel değil yapısal alana taşındığını da göstermektedir. Öğrenci topluluğunun gerek yasal olarak öğrenci statüsünde olması gerekse maddi zorluklara sahip olmaları, söz konusu engellemeler dolayısıyla cami inşaatını sürdürmeleri imkânsız kılacaktır.

Öte yandan Cami Karşıtı göstericilerin, öğrencilerin sahipsizliğini fırsat bilerek ülkede İslam karşıtlığını toplumsal alana yayma çalışmaları, Koreli entelektüeller tarafından ciddi bir şekilde eleştirilmektedir. DCKT’nin yapmış

olduğu gösterilerin ve uygulamış oldukları yöntemlerin, Avrupa merkezli İslam karşıtlığından daha kaba ve nefret yoğunluğunun daha yüksek düzeyde olması, Kore'nin kapalı bir toplum olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca söylemler incelendiğinde, Batı merkezli ifadelerle aynı olduğu; fakat ne otantik ne de kendiliğinden olmadığı görülür. Güney Kore'de her geçen gün artan Müslüman göçmen nüfusunun temel haklarını savunacak herhangi bir kuruluşun bulunmaması, diğer bir araştırma konusudur. Her ne kadar Kore Müslüman Federasyonu (KMF) gibi çatı bir kuruluş mevcut olsa da vakıf mütevellî heyetinde azınlık Müslümanlarını temsil eden herhangi bir üyenin bulunmaması temsil anlamında ciddi bir boşluğa işaret etmektedir. Genel olarak KMF yöneticilerinin eski devlet görevlileri olması, devlet kontrollü bir temsilin söz konusu olduğu eleştirilerini de beraberinde getirmektedir. Ülkede yaşayan 200 bin Müslüman'ın temel ihtiyaçlarını karşılamaktan yoksun olması, KMF'nin temsili rolü, Kore Müslümanları tarafından ciddi bir boşluk olarak görülmektedir. Postyapısalcı yaklaşım, Müslümanların Güney Kore'de temsil eksikliği nedeniyle yapısal güc odaklarının hedefi haline geldiğinin tespiti imkân sağlamıştır. Ülkede yapısal güc odakları ABD ve Batı kaynaklı kilise toplulukları temsil etmektedir. Kore Cumhuriyetinin maddi refahının artmasında büyük pay sahibi olan yapısal güçler, Kore toplumunu Hristiyanlaştırmayı hedeflemektedir. Kısmen de olsa bu politika Kore Cumhuriyeti örneğinde başarılı olmuştur. Fakat İslam karşıtlığı meselesi toplumun genelinin ortak duruşunu yansıtmamaktadır. İslam karşıtlığı her ne kadar toplumsal bir tabanı olmasa da İslam karşıtlığını normalleştirme çabaları, Müslüman kimliğine karşı kurgulanmış olan bir tehdit olarak algılanmalıdır. Müslümanları teröristlerle bir tutma çabaları ise iktidar güc ilişkisinin bir yansıması olarak görülmüştür. Kore toplumunun İslam karşıtlığı konusunda sessizliği gönüllü rıza aktif tarafsız tutumundan kaynaklanmaktadır. Buna karşın Kore'de bulunan 200 bin Müslümanın toplumun yasal statülerinin yetersizliği ve kurumsal kuruluşlarının olmamasından kaynaklanmaktadır. Bu da aynı şekilde iktidar güc arasındaki denkleme gönüllü rıza ile yani sessizlikle tavrı ile sonuçlanmaktadır.

Kaynakça

- Ashley, R. K. (1984). The Poverty of Neorealism. *International Organization*, 38(2), 225-286. <http://www.jstor.org/stable/2706440>
- Ashley, R. K. (1988). Untying the Sovereign State: A Double Reading of the Anarchy Problematique. *Millennium*, 17(2), 227-262. <https://doi.org/10.1177/03058298880170020901>
- Barthes, R. (2013) *The Language of Fashion*, Bloomsbury Academic,
- Baudrillard, J. (1995) *Simulacra and Simulation (The Body in the Theory:History of Cultural Materialism)*, University of Michigan Press
- Campbell, D. (1993) *Politics Without Principle: Sovereignty, Ethics, and the Narratives of the Gulf War*, Boulder, CO: Lynne Rienner

- Campbell, D. (1998). *Writing security : United States foreign policy and the politics of identity* (Rev. ed). University of Minnesota Press.
- Choi Jae-Hee (November 11, 2022) "Mosque project pits villagers against Muslims in Daegu"
- Clark, J.(2023) 'We Go Together:' U.S., South Korea Celebrate Alliance, DOD News< <https://www.defense.gov/News/News-Stories/Article/Article/3425351/we-go-together-us-south-korea-celebrate-alliance/>>
- Cox, R. (1981). "Social Forces, States and World Orders: Beyond International
- Deleuze, G. (1995) *Difference and Repetition*, Columbia University Press,
- Derrida, J. (2002) *Writing Differences*, Taylor and Francis, Routledge Classics, London.
- Der Derian, J., & Shapiro, M. J. (1989). *International/intertextual relations : postmodern readings of world politics*. Lexington Books.
- Foucault, M. (2002) *The Archology of Knowledge*, Taylor Francis, Routledge Classics London.
- Elik, S. (2023) Basılmamış Daegu Ziyareti Notları Raporu.
- Guzzini, S. (2013). *Power, Realism and Constructivism* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203071748>
- Hjelmslev, L. (1961) *Prolegomena to a Theory of Language*, University of Wisconsin.
- Hong, P.Y. & Demick, B. (2004) South Korean Held in Iraq Is Beheaded, Los Angeles Times, 23 June 2004.< <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2004-jun-23-fg-kidnap23-story.html>>
- Huntington, S. P. (1993). The Clash of Civilizations? *Foreign Affairs*, 72(3), 22–49. <https://doi.org/10.2307/20045621>
- Hwang Soo-bin (Yonhap News agency, April 18, 2023) "Buk-gu, Daegu, accuses construction company of Islamic mosque of violating building laws and orders construction to be halted" https://www.yna.co.kr/view/AKR20231214157200053?utm_source=ground.news&utm_medium=referral
- Hwang Soo-bin (Yonhap News Agency, Decemner 14, 2023) tarihli ve" Buk-gu, Daegu, Accuses Construction Company Of Islamic Mosques of Violating Building Lawa And Orders Construction To Be Halted" www.yna.co.krview/20231214157200053?section=pop/print
- Kang, H. (2021). Taliban, a chilling reminder of 2007 hostage crisis' Korea Times, 19.Ağustos. https://www.koreatimes.co.kr/www/nation/2024/10/213_314150.html
- Kim Na-young (Yonhap News Agency, Nisan 22, 2022) "Appeals court sides with Islamic community on suspension of mosque construction in Daegu"
- Kwak, Yeon-soo (Mayıs 09 2022) "Scholar Calls for Better İntegration Of Korea's Muslims" https://www.koreatimes.co.kr/www/nation/2022/03/177_325164.html
- Lee Hyo- Jin' (May 3,2022)"Mosque construction trigger standoff in Daegu" https://koreatimes.co.kr/www/nation/2022/05/177_328375.html
- Lee Hyo-jin (October 01,2021) "Daegu Mosque protests discriminatory: human rights commission <https://www.koreatimes.co.kr/www/nation/2021/10/119_316326.html>

- Lee Hyo-jin (September 13, 2021) "Backlash growing over mosque construction in Daegu" <https://www.koreatimes.co.kr/www/nation/2021/09/281_315487.html>
- Lee, Hyo-jin (2022) "Freedom Of Religion, Privacy Clash As Neither Side Backs Down"
- Lee, M. (October 5, 2024). The US and South Korea reach new deal on costs for the American troop presence < <https://apnews.com/article/us-south-korea-military-presence-costs-49519732c6a7d68038bc3516f2e4f69a>>
- Lewis, B. (1995) *Cultures in Conflict: Christians, Muslims, and Jews in the Age of Discovery*, Oxford University Press, New York.
- Lim Jae-seong (Korea Herald, January 31, 2023) aynı haberi "Mosque Pretosters to stage another pork feastt" <https://www.koreaherald.com/view.php?ud=20230131000721>
- Louis Althusser, Etienne Balibar (1979) *Reading Capital*, Verso Books
- Luhmann,N. (1996) *Social Systems*, Standort University Press.
- Lyotart, J.F.(1984). *The Postmodern Condition: A report on Knowledge*, University of Minnesota Press,
- Nietzsche,F. (2023) *Fate and History*, Grapevine India.
- Park, Sae-Jin, (November 16, 2023) "Turkish envoy requests S. Korean authorities to act against Islamophobic movement in southern city" <<https://www.ajupress.com/vime/20231115173527171>>
- Parsons, T. (1966) *Structure of Social Action: A Study in Social Theory with Special Reference to a Group of Recent European Writers*, The Free Press, New York.
- Khalid,R.(May 17, 2023) "Pig Heads, Bbqs: Mosque Backlash Tests S Korea Religious Freedom" <<https://www.aljazeera.com/news/2023/5/17/pig-heads-bbqs-mosque-backlash-tests-s-korea-religious-freedom>>
- Razaq, M. (2023) "Daegu Mosque Issues" <https://muazrazaq.com/daegu-mosque-issue>,
- Relations Theory*, Millennium Journal of International Studies, Vol. 10, No. 2, pp.126154.
- Saussure F. (2016) *Course on General Linguistics*, Open Court Classics
- Se Eun Gong (NPR May 24,2023) " Muslims in South Korea want to build a mosque, neighbours protest and send pig heads" South Korea mosque project met with anti-Muslim protests and pig heads : NPR
- Se Eun Gong 24, 2023) Muslims İn South Korea Want To Build A Mosque. Neighbors Protest And Send Pig Heads <<https://www.npr.org/2023/05/24/1176132837/south-korea-mosque-muslim-students-tensions,>>
- Se-Eun Gong (May 2,2023)"Muslims in South Korea want to build a mosque. Neighbors protest and send pig heads" <<https://www.npr.org/2023/05/24/1176132837/south-korea-mosque-muslim-students-tensions>>
- Shin Ji-hye (Ekim 04,2021) "Islamophobia emerges in Korea" Korea Herald <https://www.koreaherald.com/view.php?ud=20211004000082>
- Smith, S. (1996). Positivism and beyond. In S. Smith, K. Booth, & M. Zalewski (Eds.), *International Theory: Positivism and Beyond* (pp. 11–44). chapter, Cambridge: Cambridge University Press.

- Yoon, L. (July 25, 2024) Religion in South Korea Statistics & Facts, Statista< <https://www.statista.com/topics/12567/religion-in-south-korea/#topicOverview>>
- Strauss, C.L. (1962) *Tristess Tropiques*, Penguin, Modern Classics, UK
- Walker, R. B. J. (1992). *Inside/Outside: International Relations as Political Theory*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wallerstein, I (1996) *Historical Materialism*, Verso Brooks Publishing.
- Waltz, K.N. (1979) *The Theory of International Politics*, Addison-Wesley Publishing Compan, California.
- Yonhhap News Agency (Nisan 18, 2023) "Daegu Islamic Temple construction resumes after three months Resident Opposition